

Ο Κυριάκος Μάτσης έκανε πράξη την πολιτική υπέρβαση το 1948

Μια από τις χαρακτηριστικές στιγμές της πολυτάραχης ζωής του Κυριάκου Μάτση, η οποία αποκαλύπτει τη μεγαλοσύνη της ψυχής του και καταδεικνύει την ανθρωποκεντρική διάσταση της πολιτικο-ιδεολογικής του συγκρότησης, είναι η ιστορία με το Γιαννάκη Δρουσιώτη στο Έκτακτο Στρατοδικείο της Θεσσαλονίκης.

Μεσούντος του Εμφυλίου Πολέμου, που αιματοκύλησε την Ελλάδα το δεύτερο μισό της δεκαετίας του 1940, άρχισε στις 21 Σεπτεμβρίου 1948 η δίκη της οργάνωσης του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδος (Κ.Κ.Ε.) «Λαϊκός Εκδικητής». Ανάμεσα στους δεκαεννέα κατηγορούμενους και ο Κύπριος φοιτητής της γεωπονίας Γιαννάκης Δρουσιώτης. Ο Δρουσιώτης ήταν γιος του Αργυρού Δρουσιώτη, γυμνασιάρχη του Ελληνικού Γυμνασίου Λεμεσού και παλαιού εθελοντή των Βαλκανικών Πολέμων 1912-1913. Ο αδελφός του, Ανδρέας, έπεσε μαχόμενος κατά των Γερμανών κατακτητών τον Οκτώβριο του 1944 κοντά στην Κατερίνη του νομού Πιερίας.

Οι κατηγορούμενοι αντιμετώπιζαν τέσσερις κατηγορίες εκ των οποίων η σοβαρότερη ήταν ότι «συνώμοσαν να αποσπάσουν μέρος της [ελληνικής] Επικράτειας».

Ο Κυριάκος Μάτσης ήδη από τα μαθητικά του χρόνια διαφωνούσε ριζικά με τις ολοκληρωτικές θεωρήσεις της μαρξιστικής ιδεολογίας και με την πρακτική της βίαιης ανατροπής του καθεστώτος που ακολούθησε το Κ.Κ.Ε. τη δεκαετία του 1940. Ο Μάτσης ήταν ηγετικό και δυναμικό στέλεχος της Μορφωτικής Ένωσης Εθνικοφρόνων Φοιτητών (Μ.Ε.Ε.Φ) του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Ο Κυριάκος Μάτσης, παρά την ξεκάθαρη πολιτική και ιδεολογική τοποθέτηση του και τη βαθιά ιδεολογική διάσταση που είχε με το συμπατριώτη του Γιαννάκη Δρουσιώτη, δεν δίστασε να προσέλθει στο Έκτακτο Στρατοδικείο της Θεσσαλονίκης ως μάρτυρας υπεράσπισης του Κύπριου αριστερού.

Ο Μάτσης μέσα στη δίκη, τα μίση και τα πάθη του Ελληνικού Εμφυλίου στέκεται νηφάλιος έναντι ακόμη και των πολιτικών του αντιπάλων. Σημειώνει στο Ημερολόγιο του στις 22 Σεπτεμβρίου 1948:

«Εν τη εξελίξει της δίκης από την κατάθεσιν του δευτέρου μάρτυρος της Ασφάλειας πείθομαι ότι δεν επικρατεί αμερόληπτο πνεύμα. Οι κ. στρατοδίκαι είναι προκατειλημμένοι. Δεν αφήνουν τους συνηγόρους να κάμουν διεξοδική έρευναν και πολλάκις αντικρούουν αυτούς. Πάντως κατ' εμέ η τύχη των κατηγορουμένων έχει ήδη αποφασισθεί. Προβλέπω την ποινήν του θανάτου δια τον Δρουσιώτην, Μιτιντζήν και την Σεβαστήν [Θεοφανίδου] τουλάχιστον. Εάν ήτο πολιτικόν δικαστήριον δεν θα έσπεκε η κατηγορία».

Μέσα σ' αυτό το κλίμα, με το χάσμα που χώριζε τις δυο πλευρές αγεφύρωτο, ο Μάτσης παρουσιάστηκε στις 23 Σεπτεμβρίου 1948 απέναντι στους στρατοδίκες ως μάρτυρας υπεράσπισης του συμπατριώτη του. Καταφεύγουμε και πάλι στο Ημερολόγιο του Μάτση που μας δίνει ανάγλυφα και παραστατικά το σκηνικό:

«Κατέθεσα σήμερα ως μάρτυς υπερασπίσεως του Ι. Δρουσιώτη. Ανέφερα εν αρχή απαντών εις ερώτησιν ότι γνωρίζω τον κατηγορούμενο από τον Οκτώβριον '46 και επήγαινα σπίτι του ως πατριώτου μου. Ανέφερα τα του πάππου του [Ανδρέα Θεμιστοκλέους μεγάλου δασκάλου της ελληνικής παιδείας στη Λεμεσό] και του πατέρα του και απαντών εις ερώτηση του Βασιλικού Επιτρόπου είπα ότι ο κατηγορούμενος είναι Δημοκρατικός αλλά με την έννοια της Κύπρου. Εν τοιαύτη περιπτώσει είμαι και εγώ δημοκρατικός ετόνισε ο Βασιλικός Επίτροπος. Ως γεγονός η εξέτασή μου ήτο δύσκολος και η θέσις μου πολύ λεπτή, αλλά νομίζω ότι στάθηκα στο ύψος μου.

Αυτό τουλάχιστον μου είπε ο δικηγόρος όστις έμεινε κατενθουσιασμένος και είπε ότι «Κύπριοι είναι γερά κεφάλια».

Η παρουσία και η στάση του Μάτση στην αίθουσα του Στρατοδικείου κατέδειξε ότι ο μετέπειτα ηρωομάρτυρας του κρησφύγετου του Δικώμου διέθετε από τα φοιτητικά του χρόνια ψυχικά χαρίσματα και ψυχικό σθένος αξιοθαύμαστο.

Αναζητώντας μέσα από το Ημερολόγιο του ήρωα τα ψυχικά αποθέματα που τον ώθησαν να αφηγήσει το κλίμα της μισαλλοδοξίας και των παθών που κυριαρχούσε στην Ελλάδα της δεκαετίας του 1940 διαβάζουμε την εξής καταγραφή στις 24 Ιουνίου 1948, μέρα που επισκέφθηκε το Δρουσιώτη στις φυλακές Επταπυργίου Θεσσαλονίκης:

«Έμαθα στη ζωή ν' αγαπώ, σημειώνει ο Μάτσης, και να εκτιμώ τους ιδεολόγους αγωνιστές που ξέρουν ν' αγωνιστούν για ένα ιδανικό, αδιάφορο ποιο είναι αυτό, αρκεί να το πιστεύουν. Και ο Γιάννης Δρουσιώτης το πίστευε».

Μπροστά σε μια τέτοια προσωπικότητα με ένα τέτοιο ψυχικό υπόβαθρο είναι χρέος μας να σταθούμε με σεβασμό και θαυμασμό. Ο Μάτσης ένας ιδεολόγος-αγωνιστής της δεξιάς είχε το θάρρος και την τόλμη να υπερασπιστεί ένα ιδεολόγο-μαχητή της αριστεράς. Μέσα στα πάθη και τα μίσση του Εμφυλίου ο Μάτσης είχε τη δύναμη να τα υπερβεί και να γίνει ο γνήσιος εκφραστής της διαχρονικής ελληνικής ιδέας. Της ιδέας εκείνης που υπερβαίνει την ύλη και αναζητεί την καταξίωση της ανθρώπινης παρουσίας στη γη στον κόσμο του πνεύματος και των ιδεών.

Είμαι βέβαιος ότι όσoι είδαν τον Μάτση, το Σεπτέμβριο του 1948, στην αίθουσα του Στρατοδικείου δεν δυσκολεύθηκαν να κατανοήσουν την ουσία και το πνεύμα της αυτοθυσίας του στις 19 Νοεμβρίου 1958 στο Δικώμου, 10 χρόνια μετά. Ο Μάτσης στάθηκε στο «ύψος» του και στο Στρατοδικείο της Θεσσαλονίκης αλλά και στα Ανακριτήρια της Ομορφίτας και στο κρησφύγετο του Δικώμου. Το 1948 ο Μάτσης υπερέβηκε τα αδελφοκτόνα μίσση και πάθη. Το 1958 ο Μάτσης υπερέβηκε τη ζωή και πέρασε στο πάνθεο των αθανάτων. Η ζωή του ήταν μια πορεία πίστης και συνέπειας σε ιδεολογικές αρχές. Ο θάνατός του ήταν η επιβεβαίωση του ότι ο Μάτσης αποτελεί ένα διαχρονικό ελληνικό πρότυπο στο οποίο η ευθύνη μας δεν μπορεί να εξαντλείται μόνο στην επέτειο του θανάτου του.